

Бошланиши биринчи саҳифада.

— Мактабни битиргач, учувчилар ўқишига отландим. Икки дўстим эса радиотехника ўқув юртига хужжат топширмоқни. Дастрлаб Мўйноқда тиббий кўриқдан ўтиқ. Иттифоко, шифокорнинг фикрича, менинг соглигим осмонга парвоз килишига ярамас эмиши... Ўша пайтаги ахволимни тасвирилаш мушкул. Шифокор хонасидан карахт бўлиб чиқдим. Икки кўзигима қайноқ ёш кўйилвареди. Ўртоқларим ёнимга юргириб келишди. Тиббий кўриқ бўйича уларда муаммо туғимдади. Бўлгуси учувчиларни шифокорлар жуда қаттиқ текширишади. Дўстларимга бор гапни айтдим. Ўша дамда ҳаётимни ўзгартириб юборган воқеа рўй берди. Ахир тақдирга тан бериди, оркага қайтиш кетишимишга бир бажа колганди. Яиро, дўстим Сергей Костиков менга дадла берди.

— Ўзинги кўлга ол, Байрон, — деди у қатъни килип, — яrim соат дам олгинга, сўнг шифокор кўригидан қайтадан ўт.

— Нега? — деди сўрадим ўксиниб.

— Яна бор бор текшириб кўришларни илтимос кил, ҳеч бўлмаса имтиҳонларни топширишинга руҳсат берисин. Бу ердан калта қайтмайин, де.

Унинг галига кириб, бироз дам олдим-да руҳн тетикилашиб шифокор эшигни очдим. У менга норози киёфада сўзсиз тикилди.

— Доктор, мен албатта учимни зарур. Отам вафот этган. Онам, укам ва сингилларим билан етим колганим. Мен, ахир, уларни боқиши керак. Бошка ҳеч бир иш кўлимдан келмайди. Илтимос, доктор, мени яна бир бор текшириб кўринг!..

Ўшанда йиглаб юбордим, шекилли. Ўтничарим шифокорга таъсир қилдими ёки худо шифокорнинг юрагига раҳм-шафқат солдими, ҳар холда у мени яна текшириб соғлом деб маълумотнома ёзиб берди. Кейинчалик имтиҳонга қадар яна кўп марта шифокорлар кўригидан ўтдим, тошкентлик дўхтилар хам текшириши. Бирок ҳеч ким соглигим бора-сида муваммодан гап очмади. Демак, хаммаси яхши. Имтиҳонлардан муввафқиятли ўтдим. Нихоят, мени мандат комиссияси ўйнишинга чакириши.

— Мўйноқлинимисан?

— Ҳа.

— Учишини истайсанми?

— Ҳа.

— Табриклимиз. Қабул қилиндинг.

Мен учун Краснокутск фуқаролик авиацияси билан ўтнинг эшиклири очиди.

Учувчилар ҳақида "Мимино" деган бадиий фильм бор. Баш қархомон — учувчи йигит. У тоглар орасидаги ўша овлуни, юртошларни вертолёт орқали шаҳар билан бўглаб турди. Овлуга келиб кўнганида ўшига болалай вертолёт гидравлигини занхир билан ерга бўглаб қўяди. Вертолёт учайтганда эса ўша болалай яна занхирни ечади. Учувчи йигит катта авиациядада хизмат қилишни, ҳаётаро-

йўналишлардаги учокларни бошқаришини оруз қиласди. Овудлошлари билан хайларишб кетаётганида ҳалиги болакай вертолёт гидравлигига бўгланган занхирни атайн ечмайди, чунки у учувчи акасининг ўзга юртга кетиб қолишини истамайди. Вертолёт ҳавога кўтарилади, занхир узилиб кетади... Учувчи ўз орзусига эришади, катта самолётларда чёт элларга учади. Аммо кўнгли негадир таскин топмайди. Ўша овлуни, ўша болакайни, ўша вертолётни соғинавадери. Кўп ўтмай деб ўз вертолётида ўша тоглар орасидаги жонажон ову-

ган қовунларни кўриб юртни кўмсаганига ўхшайди.

Байрон ога ҳам Корақалпогистонни шундай яхши кўради. Узоқ юртларда ўқиб, самолёт бошқариши ўрганиб келиб Мўйноқ ва Нукус аэропортлари турли лавозимларда хизмат қилди. Мехнат фаолиятини 1961 йил Нукус авиаирилашмасида АН-2 самолётининг иккинчи учувчилигидан босхади. Сунг самолёт командири, 1965—1969 йилларда Мўйноқ аэропорти учувчилари жамоаси командири вазифаларида ишлади.

Килиб белгиланган. Масалан, Нукусдан Тошкентга самолётлар 7 минг 800 метр баландлика учади. Тошкентдан Нукусга эса 7 минг 500 метр баландлика парвозд қиласди. 7500 тоңсон, 7800 эса жуфт.

— Учувчи ҳаётидаги турли воқеалар содир бўлар экан, деди Байрон ога. — 1974 йил эди. Ил-14 самолёт билан Нукус — Тошкент — Тошкент йўналиши бўйича учампиз. Тошкент аэропортига кўнишга 600 метр колганда самолётнинг одлинги гидравлигига чикмай қолди. Бутун ҳаво хизмати обекка турди.

Бизнинг ҳаво кемамизга кўниш майдонининг ёндиаги бошқа майдонга кўнишга бўйруқ, берилди. Бундай ҳадодла кўниш йўловчиларажо жароҳат етказилиши мумкин эди. Шунинг учун қайтадан юкорига кўтарилишига руҳсат олдик. Самолётимиздан яна бир соат парвозд қилишига ёнлиги бор эди. Яна қайтадан 900 метрчага юкорига кўтарилиди. Ахволимиз накада кўркинчи бўлса ҳам Тошкент осмонидаги 45 минут чамаси учуб юрдик. Ёнимда иккинчи учувчи Сарсонгали Акаев, борт мөханиги Косим Давидовлар бор эди.

Борт мөханиги ўриндиғимизнинг четидаги тешикдан кўлини тикиб катта кийинчилик билан гидравликини чиқариши эриши. Йўловчиларажи эсон-омон манзилга етказилишига кўвондик.

Байрон Таженов 1984 йил Ил-14 самолётлари учувчилари эскадрильяси командири лавозимида, 1988 йили парвозд хавфисизлиги бўйича инженер-инспектор бўлиб ишлади. Ҳозир "Ўзбекистон ҳаво йўллари" Миллий авиакомпаниясида парвоздар бордиларида парвоздар хавфисизлиги маъсулман. Ўз тажрибам ва билимни билан Ватанимизга хизмат килимаман.

Суҳбатимиз ниҳоясида Таженовдан "Байроннинг шеърларини яхши кўрасизми?" деб сўрадим.

— Албатта, ахир у менинг буюн отдоши бўлпайди-ку, — деди кўлисимизраб.

— Унинг шеърларини яхши кўради.

— Менинг шеърларини яхши кўради.

— Унинг шеърларини яхши кўради.

Мутафаккир шоир ва насрнавис Сўфий Оллоҳёрнинг тасаввубуф руҳида ёзилган тўртта китоби мавжуд. Улар: "Маслак ул-муттақин" (Тақвадорлар маслаги), "Сабот ул-ожизин" (Ожизлар саботи), "Махзан ул-муттиъин" (Мутелар хазинаси), "Мурод ул-орифин" (Орифлар-донолар муроди). Бу асарларнинг ўзлэсмалари Шарқшунослик институти кутубхонаси ва айрим кишилар кўлида сақланиб келади, уларнинг ҳажми, ёзилиши сифати турлилади.

Маслак ул-муттақин

"Маслак ул-муттақин" (Тақвадорлар маслаги) асарини форс тилида Сўфий Оллоҳёр йирик мутасаввубуф олим ва фақиҳ сифатида, айни камолга етган даврида яратган. Унинг ижодида алоҳида ўрин тутидиган бу асар фикр, шарият аҳомии, маънавият, ахлоқ қоидлари, ислом тарихи масалаларига багишланган шеърий шаклда, арунинг ҳафиб баҳрида ёзилган.

Асарнинг умумий жамъиётини ўн иккى минг байдан ортиқ, 135 та катта-кичик боблардан таркиб топган. Бу ҳақда шоирнинг ўзи шундай дейди:

Битибмен форс тилида китобе,
Тамом анда масоилиннинг живоби.
Ҳама тақоруғ фавтониннин баёнин,
Ўн иккى мингдан ортиқ байти они.

Сўфий Оллоҳёрнинг "Маслак ул-муттақин" китобини "Хидоят ул-муттақин" номи билан ўзебек тилига насрнади таржими кўлган шахс Кўзигбай Ҳофизидир. Ана шу таржими "Маслак ул-муттақин" номи билан заҳматкаш олимлар Сайфиддин Сайфуллоҳ ва Акрам Дехқон насрнади тайёрлади. Шайх Абдулазиз Мансур таҳрири остида мазкур асар 2008 йили "Моварооннаҳр" нашриётида чоп этилди ва ҳалқимизнинг маънавий мулкига айланди.

Бу китоб мадрасаларда махсус ўқитилган. Мадрасаларда талабалар ушбу китобни "Маслак" деб ҳам атагланади.

Сўфий Оллоҳёр мазкур асари фикр, шарият масалаларига багишланган юздан зиёд китобни чукур ўрганиш асосида юзага келганини айтган. Китобнинг тоғ босма ва кўн гузнеси марказий Осиё, Афғонистон, Покистон, Туркия, Чин, Башкортостон, Татаристон, Хиндистон ва бошқа мамлакатларга кенг тарқалган.

"Маслак ул-муттақин" дўзгатилган ҳар бир масала шарият ҳукми, Куръони Карим ва Ҳадиси шариф асосида шарҳлаб берилади.

Сўфий Оллоҳёрнинг "Маслак ул-

шарт бўлган. Кексаларнинг хотирлашларича, XX аср бошларидан ҳам турли ўзига хос «оллоҳे-ронликлар» бўлиб турган.

Китоб ёзтиқодинг инсон, ҳалқ учун аҳамиятини баён этиш билан бошланиди. Унда ибратли насиҳатлар анчагина. Шунинг учун ҳам ёш замондoshларимизни покизса ҳуљли қилиб тарбиялашда китобнинг аҳамияти катта.

Махзан ул-муттиъин

Улуғ аллома Сўфий Оллоҳёрнинг "Маслак ул-муттақин", "Сабот ул-ожизин", "Мурод ул-орифин" китобларини кент жамоатчилик яхши ҳалқларди. "Махзан ул-муттиъин"нинг бир кўлэзма нусхаси ўзбек Абу Райхон Беруний номидаги Шарқшунослик институтидаги №-4982 рақамда сакланиши тадқиқотчи Жаҳонгир Абдураҳадов томонидан ўзлон қилинди.

Китоб араб тилида ёзилган бўлиб, 546 бетдан иборат. Унда ақида ва фиқий масалалар кенг ўрин эгаллаши баён этилади. Демак, Сўфий Оллоҳёр уч тилии ижодкор бўлган.

Мурод ул-орифин

Сўфий Оллоҳёрнинг "Мурод ул-орифин" номли асари форс тилида ёзилган. Бу йирик фалсафий асар бўлиб, тасаввубуф таълимотини янги фикр, янги мулоҳазалар билан бойтган. Умуман, "Мурод ул-орифин" наср ва назм воబасталигига яратилган бир бутун фалсафий асардир. ўзбекистон Фанлар академияси "Шарқ қўлэзмалар тўплами"да "Мурод ул-орифин"-га ёзилган иккита шарҳ ҳақида ҳам маълумот учрайди.

"Мурод ул-орифин"нинг мундарижасини муаллиф шундай белгилаган: "Чун ин китоб дар баёни аҳаммий сўғизи ва қисми сўғиғи ва улуми ўшон ва русуми ўшон аст". Янни бу китоб сўғийликнинг аҳамияти, сўғийларнинг кисмати, сўғийлик илмлари ва уларнинг одатлари хакидадир. Бундан шу нарса англишидади, олимнинг мазкур китоби сўғийлик сулуки ҳақида махсус тадқиқот, мухим кўлланмайди.

Сўфий Оллоҳёр ўз фаoliyati билан Хитойдан Шом(Сурия)гача, Оқ Эдди(Волга) бўйларидан Хинд сарҳадигача бўлган мінтақалarda яшовчи туркӣ ва форсий забон халқларни яққалам қилиди. Янни уларни бир фалсафий-эстетик мақсуфурий ялов остида бирлаштириди. Бу эса ҳар қандай ихтимоий-ижтисодий давр ҳамда таҳқиқатида шарҳлаб берилади. Биринчидан яхши музихтларда ўнча-мунча мутафаккир ижодкор кўлидан келаверадиган иш эмас эди. Сўфий Оллоҳёр

фарқли ўлароқ, тили ўзбекчадир. Мазкур китобда ҳам сўфийлик тарикатининнг айрим жиҳатлари ҳамда умуминсоний қадриятлар, одоб-алхок масалалари бадий талқин этилади. Бу ҳақда шоир шундай ёзган:

Анниним кўрдилар туркӣ ёрнлар,
Дедилар гар ду юлса эрнлар.
Битибсан туркӣ тил бирла ақида,
Кўнгуллар бўлса андин орамида.

Мазкур таклиф шоирга маъқул тушади ва у юртдошларининг байтида сўйиқ-ҳаракатларини матонат деб баҳолайди ҳамда уларнинг истакларини бажариша бел боғлайди:

Агарчандеки бўлсам магзи ўйқ пуст,
Ийпорот кўрдилар тун бир неча дўст.
Ақида сўзларни қўлдим исбот,
Анга ўйим «Сабот ул-ожизин» от.

Ўзумлек хасталар бўлгайму деб шод,
Насонидин ҳам аңдак айладим ёд.

Таъкидлаганимиздек, "Сабот ул-ожизин" асари Тошкентда 1882, 1884, 1905, 1915 йилларда, Когонда 1910 йилда, Кўкунда 1890 йилда кайта-кайта насрни қўлинган. Шу фактинг ўзи ёзбек Сўфий Оллоҳёр адабий меросининг халқ орасидаги машҳурийини, унга эхтиёж кучлигини кўсатади. Оллоҳёр китобнинг маърифатимиз тархи учун мухим жиҳатларидан бири шундаки, эски усул мактабларидан аввал тўрт китоб, яъни "Чаҳор китоб", "Хафтик", "Сўфий Оллоҳёр" сўнгра "Хоғиз" ўқитилиши

Сўфий Оллоҳёр ўз фаoliyati билан Хитойдан Шом(Сурия)гача, Оқ Эдди(Волга) бўйларидан Хинд сарҳадигача бўлган мінтақалarda яшовчи туркӣ ва форсий забон халқларни яққалам қилиди. Янни уларни бир фалсафий-эстетик мақсуфурий ялов остида бирлаштириди. Бу эса ҳар қандай ихтимоий-ижтисодий давр ҳамда таҳқиқатида шарҳлаб берилади. Биринчидан яхши музихтларда ўнча-мунча мутафаккир ижодкор кўлидан келаверадиган иш эмас эди. Сўфий Оллоҳёр

буюклигининг туб боиси, аввало, ана шундадир. Унинг бу сайд-ҳаракатлари тифайли курра заминнинг турли минтақаларида яшовчи ҳалқлар бир-бирлари билан яқинлашилар, бир-бирларининг маърифатларидан хабардор бўлдилар.

Сўфий Оллоҳёр буюклигининг бозка бир жиҳат ҳам бор. Майлумки, XIV асрнинг иккичи ярми ва XV асрда Моварооннаҳрда сўфия тарикати янги бир тараққиёт босқинин ўз бошидан кечириди. Машхур Баҳовуддин Нақшбандининг изчил фаoliyati тифайли аънавий тасаввуб янги назарий хуласалар билан бойиди, ҳалқ хаётiga яна яқинлашиди. Бу тараққиёт Насориидин Убайдуллоҳ, Ҳожа Ахори Валий, Маҳдуми Аъзам Коносийнинг тасири тифайли энг фаол амалий ҳаракатлар билан боғланди. Айнича, Нақшбандийлик қарашларининг бу даврда бадий

адабиётга чукур сингиб бориши санъатининг бошқа турларида ҳам из колдира бошлаши унинг бадий-эстетик тасири доирасини кенгайтиради. Буюк алломалар Абдураҳмон Жомий ва Миришер Навоийнинг адабий, илмий, ихтимоий фаoliyati тарикатида шарҳлаб беруди. Талабалик Ҳилларимда беъз ҳаммуаллифларининг кўпчилиги билан танишидим. Уларнинг илкитобчаларини чан-қоплик ила ўқидим. Шу китобчалар каторида шоир Турсун Алининг "Зангари овоза-си ҳам бор эди.

Шоқин-суроний саконсизи, тўқсоночни ийлар оралигига адабий даврларда Турсун Алининг исм-шарифи мизда оптин давр бошлангача экан. Талабалик Ҳилларимда беъз ҳаммуаллифларининг кўпчилиги билан танишидим. Уларнинг илкитобчаларини чан-қоплик ила ўқидим. Шу китобчалар каторида шоир Турсун Алининг "Зангари овоза-си ҳам бор эди.

Шоқин-суроний қолган олмалар билан.

Олмалар балки орзудир, балки режадир. Ейилмаган, тишилмаган ташшариғи чиқани билан изоҳланади.

Умуман, бу шерни ҳар ким ҳар хил тушуниши мумкин. Бу — сирли шеър.

Туркумнинг нюхосида шундай иккисиган:

Тун шу қадар зимиston,
Бошана тополмай дайир шабода.

Тун тўғрисида кўплаб шеърлар билан.

Турсун Алининг исм-шарифи орасида порлок тусда кўриниб турди. Тун — шеърларни олди кўп-кора рангига белани музлаган.

Тундан бирор ташшариғи чиқиб, боз кайтаётган бирининг бугунги кундаги таничилиги вакилини. Унинг ҳам шеърларидан тайёрдан кўрсантирилган таҳқиқатида шарҳлаб ибодат жараёнига, мактаб-мадрасаларга, таълим тизимиға олиб кирди. Бу эса, унинг буюк хизматидир. Сўфий Оллоҳёр ўзининг ана шу хизмати билан даврларининг, миллионлаб кишиларнинг муаллими ва мураббийсига айланди.

Иноятулла СУВОНКУЛОВ, профессор,

Моҳиғул БОБОЕВА, ўқитувчи

Самарқанд

"ПАЛАХМОН"НИ ЎҚИБ...

лари бўляпти, ҳозирги замонда илан бераётли, холос. Яхшини ота-она, қон-қариндошларини ҳақида яширин ўйлар орқали она-Ватандан четга чиқариб юборади. Ўзбекистондан кўрдилар туркӣ тарбијатида шарҳлаб кетишига мажбур бўлган. Бекназар Ҳинд сарҳадарларидан Ҳар қандай яра битади, илло Ватан яроҳоти таъзилади. Истанбулга келади. У ердаги мусоғирхона-даги зиёдиллар бошига тушган мусоғирхона-даги аниқ ишоради.

Дармонқул ака жондан сўйиган ўғлини эхтиёт килиш иштирекида яширин ўйлар орқали она-Ватандан четга чиқариб юборади. Ўзбекистондан кўрдилар туркӣ тарбијатида шарҳлаб кетишига мажбур бўлган. Бекназар Ҳинд сарҳадарларидан Ҳар қандай яра битади, илло Ватан яроҳоти таъзилади. Истанбулга келади. Масалан, Истанбулдан Францияга келади. У ердаги мусоғирхона-даги зиёдиллар бошига тушган мусоғирхона-даги аниқ ишоради.

Ҳакқоний ёзилган китоблар ҳамиши ўз ўқувчини ҳаяжонга солади. Уйин, Ватанини, ота-она, қон-қариндошларини ҳақида яширин ўйлар орқали она-Ватандан четга чиқариб юборади. Ўзбекистондан кўрдилар туркӣ тарбијатида шарҳлаб кетишига мажбур бўлган. Бекназар Ҳинд сарҳадарларидан Ҳар қандай яра битади, илло Ватан яроҳоти таъзилади. Истанбулга келади. У ердаги мусоғирхона-даги зиёдиллар бошига тушган мусоғирхона-даги аниқ ишоради.

Ҳакқоний ёзилган китоблар ҳамиши ўз ўқувчини ҳаяжонга солади. Уйин, Ватанини, ота-она, қон-қариндошларини ҳақида яширин ўйлар орқали она-Ватандан четга чиқариб юборади. Ўзбекистондан кўрдилар туркӣ тарбијатида шарҳлаб кетишига мажбур бўлган. Бекназар Ҳинд сарҳадарларидан Ҳар қандай яра битади, илло Ватан яроҳоти таъзилади. Истанбулга келади. Масалан, Истанбулдан Францияга келади. У ердаги мусоғирхона-даги зиёдиллар бошига тушган мусоғирхона-даги аниқ ишоради.

Ҳакқоний ёзилган китоблар ҳамиши ўз ўқувчини ҳаяжонга солади. Уйин, Ватанини, ота-она, қон-қариндошларини ҳақида яширин ўйлар орқали она-Ватандан четга чиқариб юборади. Ўзбекистондан кўрдилар туркӣ тарбијатида шарҳлаб кетишига мажбур бўлган. Бекназар Ҳинд сарҳадарларидан Ҳар қандай яра битади, илло Ватан яроҳоти таъзилади. Истанбулга келади. Масалан, Истанбулдан Францияга келади. У ердаги мусоғирхона-даги зиёдиллар бошига тушган мусоғирхона-даги аниқ ишоради.

Ҳакқоний ёзилган китоблар ҳамиши ўз ўқувчини ҳаяжонга солади. Уйин, Ватанини, ота-она, қон-қариндошларини ҳақида яширин ўйлар орқали она-Ватандан четга чиқариб юборади. Ўзбекистондан кўрдилар туркӣ тарбијатида шарҳлаб кетишига мажбур бўлган. Бекназар Ҳинд сарҳадарларидан Ҳар қандай яра битади, илло Ватан яроҳоти таъзилади

Дорбозлик санъати қадим илдизларга эга. Ўзига хосбир жиҳати — дор ўйинлари пайдо бўлганидан бошлаб оиласи санъат ҳисобланади. У авлоддан-авлодга ўтиб, сайдалланиб келмоқда.

ДОРБОЗЛИК САНЪАТИ ВА ДАВР

Санъатшунослик фанлари доктори Мухсин Кодиров "Ўзбек анъанавий театри" китобида Соҳибкорон Амир Темур даврида театрлашган намойишлар, ўйинлар ва томошалар кенг миқёсда бошланниб, карийб бир ярим аср мобайнида давом этиб келгани ҳакида ёзди. Бундай томошалар турли халқ байрамларда, зафарлар чоғида ўюширилган. Кўшк, мезана ва чортоқлар курилиб, уларда юзлаб созандарлар, афсунгарлар, муқалидлар ва масхабозлар, дорбозлар ўз маҳоратларини намойиш этгандар. Тарихи олим Шарафиддин Али Яздининг тасвирилашича, дор жуда баланд тикилган бўлиб, нақд кўк токига тегиб тураркан: дорбоз ой эмас, кўёшга ўшар экан. У дорга енгил ва чақон чиқиб, шундай ўйинлар кўрсатиди, одамлар ҳамма ишларини ўйнишириб кўйб, хайратланиб томошадан килибдишадар. Клавихонинг ёзишича, дор шоҳ чодири рўпарасидаги майдондан ўрнатилган экан.

Кейинчалик ҳам дор ўйинлари кўплаб байрамларининг "Наврӯз", "Қовун сайли" каби тадбирларининг асосий томошаси бўлиб келди. Шуни айтиш керакки, устала шунчаки дорга лангрчуб билан чиқиб, у ёқдан-бу ёқка юриш билан чекланмаганлар. Ҳар бир томоша ўзига хос композицияга эга бўлган. Дор ўйинларида бошқа санъатлари вакиллари ҳам катнашган. Масхабозлар, полвонлар, кизикчилар ва бошқалар...

Энг муҳими, дорбозларнинг эл орасида хурмати баланд бўлган. Дорбозлик касбларининг энг улуғи, машқатлиси ҳисобланган. Улар ташки жихатдан ўйин-томошадан ахлидан кўринсалар-да, жуъялти, ботир, жисмонан кучи одамлар бўлган.

Бу касбда иккита нарса муҳим ҳисобланади. Биринчиси — арқон, иккинчиси — лангар. Арқон кўпrik вазифасини бажарса, лангар тарози ўрнида бўлган. Агар кўлида лангар бўлмаса, дорбознинг кўллари лангар ўрнини боса олган. Худди кушлар учётганда, уларнинг қанотлари лангар вазифасини бажарётгани каби.

ОИЛАВИЙ АНСАМБЛЛАР БЕЛЛАШУВИ

Бошланиши биринчи саҳифада.

Хоразмининг ўшу қариси бирдек кўйлаб, ҳозизбали рақса тушни билан ажрили туради. Уларнинг бағарғи чиқишилари ҳам хоразмилар санъати йиллар оша сайқал топиб бораётганини кўрсатди. Рўзметвлор оиласи ансамблини шу юргута хос жозибадор кўшик ва рақслари барчага завъ бағишлади. Айниска, Севинч Рўзметова ижросида янграган. Хоразм маком йўлдиги "Феруз-1" ашуласи томошабинлар ва ҳамаллар ҳайъати аъзоларини мамнун этиди, десак муболага бўлмайди.

Бу каби ҳайратга лойиҳа чиқишилар деярли ҳар бир ансамбл ижросида кузаатди. Лекин танлов ўз номи билан яхшилар ичидан энг яхшиларини анклавиди. Бу йилги оиласи ансамбллар орасидан энг муносабини танлош осон кечмади. Ҳакамлар ҳайъати аъзоларининг баҳс-мунозараларидан сўнг хоразмлик Рўзметвлор оиласи олий ўринга лойиҳа деб топилди. Андикон вилояти Балиқчи туманидан

Ражабовлар, Шахрисабздан Абдуллаевлар оиласи биринчи ўринги, Коракалпогистон Республикасидан Тўлегенновлар, Самарқанд вилоятидан Одиловлар, Андикон вилоятидан Раҳмоновлар оиласи иккичи ўринги эгаллади. Навий вилояти Хатирни туманидан Дехқоновлар, Жиззах вилоятидан Муродовлар, Хоразм вилоятидан Муроджон, Бобоғоновлар, Кашиқдарё вилояти Китоб туманидан Баҳроновлар оиласи учинчи ўринга сазовор бўлди.

Севинч Рўзметова "Энг яхши маком ижроси", Олмакон Абдуллаева "Энг яхши лапар ижроси", Оқила Дехқонова "Энг яхши жозибали рақс ижроси", Асилбек Комилов "Энг ўш ижроси" номинациясида голиб бўлдилар. Баҳрулло Одилов "Энг яхши кўшик ижроси" сифатида эътироф этилди.

Бир гурух иштирокчилар таъсисчиларининг фаҳрий ёрлиғи ҳамда совғалар билан тақдирланди.

Нуржакон НИЁЗОВА

ФЕСТИВАЛГА ТАЙЁРГАРЛИК

"Ўзбекистон маданияти ва санъати форуми" жамгармасида "Олтин гепард" II халқaro кинофестивалига тайёргарлик доирасида ижодий учрашу бўлиб ўтди. Тадбирда "Олтин гепард" халқaro кинофоруми раҳбари санъатшунинг Ақбар Ҳакимов, актёrlар Нозим Тулаҳўяев, Мурод Ражабов, Ёлғор Сайдисев, Диљонна Кубаева, Алишер Узоков қатнашиб, кино санъатининг бадий савиасини ошириш, актёrlик ижроси, режиссёrlик маҳорати, сценарий ташлаш маъсулнинг чиқишилари билдиради. Халқaro фестивалда иштирок этишадиган тарзда ўтказиладиган дор ўйинларининг тарбияйи аҳамияти катта. Масалан, кизикчи ва аksiyalchilar тўғрилик ва мардникинг улуглаб, айёrlик, боқимандалик, лаганбардорлик каби иллатларни

Мусиқа садолари инсон дилининг жаратди, кўнглини хушлайди, оҳанглар ўй-хәйларга, ўтмиш хотирапларига чорлайди. Мусиқа санъати хонандо созандарларни ижод ва янги изланишларга ўйналтириди. Мусиқа санъати, тарихини мукаммал ўрганиб, илмий-ижодий салоҳияти, педагогик фаoliyati катта хисса кўшиб келаётган танини мусиқашуносликни шоирга ўхшагандек, ҳофиз албатта бирор-бир созни мукаммал чалишини билиши керак. Шу сабаб танбури ҳам ўрганишга бел боғладим. Орзу

сифатида ҳам жуда кўп ишларни амалга ошириди. Олимнинг Бухоро шашмақоми, мусиқа фолклорини тўллаш ва уни ўрганишга оид китоблари, иккита монографияси, санъатшунослик таълими ўйналишидаги услубий кўлланмалари, илмий рисолалари ва 150 га

ОЛИМ ВА МУРАББИЙ

яқин маколалари чоп этилган. Буларнинг барни мусиқачилар, ёшлар, колверса, кенг жамоатчиликнинг мусиқа санъатининг тарихий ривожи ва арабблари хакида муйян маълумотга эга бўлишларида мухим аҳамиятига касб этимоди. Ҳусусан, "Бухоро шашмақоми тарихидан..." рисоласида олим ўтган асрларда яшаб ўтган тарихчилар олимиларни колдирган рисолалар, тарихий манбаларга асосланган ҳолда Шашмақомнинг тарихий эволюциясини асосли ёритиб беришга муввафак бўлган. Шу билан бирга, мазкур китобда Шашмақомнинг бизгача этиб келишига ўз хиссаларини кўшган

им — ўз сози ва овозига эга бўлган яхши ҳофиз бўлиш...

— Мақом санъати узоқ асрлариниң анъаналарига эга. Аммо замонавий эстрада жанрларининг ривожи кино, театр каби санъатлар қаторида бугун мақомга ҳам таъсир ўтказётганига гувох бўлмокдамиз. Айрим ўшлар мумтоз ашулаларни замонавий асрлар билан ўйгулаштиришга ҳаракат килаётганига қандайдарайсиз?

— Очигини айтганда, ҳар ким ҳам мумтоз мусиқа соҳасини танлашга жазм эта-вермайди. Сизнинг аксарият тенгдошларнинг иктидорини кўпроқ, эстрада жанрида намойиш қилишга мойил. Мақом ўйналишини танлашингизга нима турткни бўлди?

— Ёшлар орасида мумтоз мусиқа садоласида мислини ўйнайди.

— Очигини айтганда, бу борада турил бахчиси Фикрлар мавжуд. Гап шундаки, эстрада ва мақом ўртасида муштарлар жиҳатларни топишга ҳаракат килаётганига қандайдарайсиз?

— Очигини айтганда, бу борада турил бахчиси Фикрлар мавжуд. Гап шундаки, эстрада ва мақом ўртасида муштарлар жиҳатларни топишга ҳаракат килаётганига қандайдарайсиз?

— Очигини айтганда, бу борада турил бахчиси Фикрлар мавжуд. Гап шундаки, эстрада ва мақом ўртасида муштарлар жиҳатларни топишга ҳаракат килаётганига қандайдарайсиз?

— Очигини айтганда, бу борада турил бахчиси Фикрлар мавжуд. Гап шундаки, эстрада ва мақом ўртасида муштарлар жиҳатларни топишга ҳаракат килаётганига қандайдарайсиз?

— Очигини айтганда, бу борада турил бахчиси Фикрлар мавжуд. Гап шундаки, эстрада ва мақом ўртасида муштарлар жиҳатларни топишга ҳаракат килаётганига қандайдарайсиз?

— Очигини айтганда, бу борада турил бахчиси Фикрлар мавжуд. Гап шундаки, эстрада ва мақом ўртасида муштарлар жиҳатларни топишга ҳаракат килаётганига қандайдарайсиз?

— Очигини айтганда, бу борада турил бахчиси Фикрлар мавжуд. Гап шундаки, эстрада ва мақом ўртасида муштарлар жиҳатларни топишга ҳаракат килаётганига қандайдарайсиз?

— Очигини айтганда, бу борада турил бахчиси Фикрлар мавжуд. Гап шундаки, эстрада ва мақом ўртасида муштарлар жиҳатларни топишга ҳаракат килаётганига қандайдарайсиз?

— Очигини айтганда, бу борада турил бахчиси Фикрлар мавжуд. Гап шундаки, эстрада ва мақом ўртасида муштарлар жиҳатларни топишга ҳаракат килаётганига қандайдарайсиз?

— Очигини айтганда, бу борада турил бахчиси Фикрлар мавжуд. Гап шундаки, эстрада ва мақом ўртасида муштарлар жиҳатларни топишга ҳаракат килаётганига қандайдарайсиз?

— Очигини айтганда, бу борада турил бахчиси Фикрлар мавжуд. Гап шундаки, эстрада ва мақом ўртасида муштарлар жиҳатларни топишга ҳаракат килаётганига қандайдарайсиз?

— Очигини айтганда, бу борада турил бахчиси Фикрлар мавжуд. Гап шундаки, эстрада ва мақом ўртасида муштарлар жиҳатларни топишга ҳаракат килаётганига қандайдарайсиз?

— Очигини айтганда, бу борада турил бахчиси Фикрлар мавжуд. Гап шундаки, эстрада ва мақом ўртасида муштарлар жиҳатларни топишга ҳаракат килаётганига қандайдарайсиз?

— Очигини айтганда, бу борада турил бахчиси Фикрлар мавжуд. Гап шундаки, эстрада ва мақом ўртасида муштарлар жиҳатларни топишга ҳаракат килаётганига қандайдарайсиз?

— Очигини айтганда, бу борада турил бахчиси Фикрлар мавжуд. Гап шундаки, эстрада ва мақом ўртасида муштарлар жиҳатларни топишга ҳаракат килаётганига қандайдарайсиз?

— Очигини айтганда, бу борада турил бахчиси Фикрлар мавжуд. Гап шундаки, эстрада ва мақом ўртасида муштарлар жиҳатларни топишга ҳаракат килаётганига қандайдарайсиз?

— Очигини айтганда, бу борада турил бахчиси Фикрлар мавжуд. Гап шундаки, эстрада ва мақом ўртасида муштарлар жиҳатларни топишга ҳаракат килаётганига қандайдарайсиз?

— Очигини айтганда, бу борада турил бахчиси Фикрлар мавжуд. Гап шундаки, эстрада ва мақом ўртасида муштарлар жиҳатларни топишга ҳаракат килаётганига қандайдарайсиз?

— Очигини айтганда, бу борада турил бахчиси Фикрлар мавжуд. Гап шундаки, эстрада ва мақом ўртасида муштарлар жиҳатларни топишга ҳаракат килаётганига қандайдарайсиз?

— Очигини айтганда, бу борада турил бахчиси Фикрлар мавжуд. Гап шундаки, эстрада ва мақом ўртасида муштарлар жиҳатларни топишга ҳаракат килаётганига қандайдарайсиз?

— Очигини айтганда, бу борада турил бахчиси Фикрлар мавжуд. Гап шундаки, эстрада ва мақом ўртасида муштарлар жиҳатларни топишга ҳаракат килаётганига қандайдарайсиз?

— Очигини айтганда, бу борада турил бахчиси Фикрлар мавжуд. Гап шундаки, эстрада ва мақом ўртасида муштарлар жиҳатларни топишга ҳаракат килаётганига қандайдарайсиз?

— Очигини айтганда, бу борада турил бахчиси Фикрлар мавжуд. Гап шундаки, эстрада ва мақом ўртасида муштарлар жиҳатларни топишга ҳаракат килаётганига қандайдарайсиз?

— Очигини айтганда, бу борада турил бахчиси Фикрлар мавжуд. Гап шундаки, эстрада ва мақом ўртасида муштарлар жиҳатларни топишга ҳаракат килаётганига қандайдарайсиз?

— Очигини айтганда, бу борада турил бахчиси Фикрлар мавжуд. Гап шундаки, эстрада ва мақом ўртасида муштарлар жиҳатларни топишга ҳаракат килаётганига қандайдарайсиз?

— Очигини айтганда, бу борада турил бахчиси Фикрлар мавжуд. Гап шундаки, эстрада ва мақом ўртасида муштарлар жиҳатларни топишга ҳаракат килаётганига қандайдарай

"ВАТАН ҲАҚИДА КЎШИҚЛАР"

Истебоддли шоир Зикрилла Нематнинг "Янги аср авлоди" нашриётида чоп этилган "Ватан ҳақида кўшиқлар" китобига ана шу кутулғ мавзуга бағишиланган шеърлари, кўшиқ ва марслари жамланган. Тўпламдаги шеърларда она-корт мавзуси етакчи ўринни эгаллайди. Чунони, шоир пособон тилидан кўнгил розини шундай ифодалайди:

Боболарим курган кўргон –
Тинчин асрар ахдидир менга.
Момоларим айтган достон –
Мардликка ибратидир менга.

Бу каби мисралар Ватанга оташин мұхаббат, уни қадрлаш, севиши, ардоклаш, кувонч-ташвишлардан огохли түйгулари билан йўргилган.

Тўпламдаги сўзбосида адабиётшунос Нурсатулло Жумахўжа ёзганидек, "Зикрилланинг шеърлари, аввало, кўланган бадиий мазмунин равон оҳангларда бўён этиши билан диккатта сазовор. Бу муаллифда поэтик фикр пишиб этилганини, самимият билан юзага келдиганини кўрсатади".

Тўпламга Н.Бекмуродов мухарририк қўлган.

Доимий ҳамроҳ

"АРСЛОН УЯСИ"

Халқ оғзаки ижоди, оқину жировларимизнинг достонлари, сода да теран термалари ўзига хос илхом манбаи. Шоир Алишер Айматлининг "Янги аср" нашриётида чоп этилган "Арслон уяси" китобига жамланган тўртликлари ана шу кутулғ меросданрагат ва ижодий куч олиб ёзилган, десак янглишмаймиз. Дарвое, муаллифнинг ўзи ҳам буни яширмайди:

Кўксимдан бўғзимга бир сўз ўрмалар,
Унга суркамадим ўсма, сурмалар.

Эл оғзидан териб оғланларим бу –
Шу боис атадим уни – Термалар.

Эл оғзидан териб олинган термалар халқона хикматларга, бой ҳаётид таражибаларга асосланган панд-насиҳатларга, дононор бисотидаги теран муҳоҳадаларга уйгуни билан ёзтиборни тортади.

Шоир А.Айматли сода, самимий талқинда ҳаётид мъёёр ва мезонлар, орят ва номус, инсонпарварлик ва юртпарварлик тўйгуларини ўзига хос усул ва оҳангда талқин этаркан, биринчи галда, замондошимис маънавий оламини бойитиш, ота-боболаримиздан мерос бўлиб келаётган қадриятлар ва юксас фазилатларни тарби-ташвиш этишини мақсад қилган. Зоро, куйидаги тўртлик бунга бир далил:

Амалнастар кондошидан айрилар,
Бадибасир кун ўз ошидан айрилар.
Ҳаволанма, илдам кетма, текис юр,
Йўрга минган йўлдошидан айрилар.

Китобга М.Сафаров мухарририк қўлган.

"ТАШРИФ"

Ёш умидли қолам сохиби Дилемурод Дўстнинг илк "Ташриф" ("Академ-нашр", 2012) тўпламига жамланган шеърлар мантаки ва шаклй курилиши, ифода услуби, самимий бадиияти билан китобхонларда ёқимли таассорот колдиради. Унинг Ватан, Истиқлол, соғинч, ишку изтироб тарронум этилган сатрлари шеърията шоуфта кўнгилларга соҳир туйгуларни олиб киради. Зоро, бир шеърида у шундай деб ёзди:

Осмоним мусаффо,
тиңч юрт, тинч элиз,
Балки бахт дегани аслида
шудир?!

Унинг кучогида туғилдим,
үйдим...

Художон!
Шу Юртнинг борига шукр!

Ёш ижодкор табиат ходисаларини мусаввир каби ўкувчи куз ўнгиди ташбехлар орхали гавдалантиради. Аслида ижодкорнинг ютуғи ҳам ўкувчига боззан оддий куз иламаган манзараларни кўрсата олишидади.

Д. Дўстнинг "Ташриф" тўпламида ги айрим шеърлари унинг сўз санъатидан хабардорлигидан дарак беради.

Нашр муҳаррири А.Шаропов.

ди. Масалан, "Калб" шеърида кўллалган тажниси акс, яни бир мисрада иккича шаклдан сўзнинг бирини ёки унинг бир қисмини тескари келтириш санъати шеърнинг жозибадорлигини, оҳангдорлигини тъмынлашга ёрдам берган.

**Куттаним роз эди, бироқ
Дуч келганим зор бўлди...**

Ёки "Инонгн-инон" шеърида кўлламган гарб адабиётига хос ассонанс – унли товушлар тақори ҳам ёш шоирнинг бу борада изланётганидан далолатидир.

**Иста истаганинг изда ихтиро,
Ичимда изинсиз илдамлар исён...**

Ҳарқалай, ёш ижодкорнинг бундай изланши, интилишлари кишини кувонтиради. Баъзан унинг сатрлари-даги ташбехлар мөҳият, Фикрлар суврати ўкувчига бироз мавхумроқдек туоялса-да, бариб, сўзлар ўз жозибаси билан кўнгилда кувонч, бедорлик ўйғотади.

...ёмғир ёғаяпти...

Ташқари чикдим.

У юзларим силаб

ёғаверди жим.

Тўклиб йигладим

ёмғир баҳона,

Йиглади деб хаёл килмади

ҳеч ким.

Нашр муҳаррири А.Шаропов.

Наима АБДУРАҲМОНОВА

«ЎЗБЕККИНО» МИЛЛИЙ АГЕНТЛИГИ

Ўзбекистон мустақилларининг 21 йиллиги, «Мустаҳкам оила йили» муносабати билан ҳамда ўзбек миллий кино санъатини янада ривожлантириш мақсадида

«ИСТИҚЛОЛ ВА МИЛЛИЙ КИНО»

мавзууда турли жанрлар бўйича бадиий, мультиплекцион ва ҳужжатли фильмларга мўлжалланган адабий сценарийлар танловини ўзлон қиласди.

ТАНЛОВГА ЮБОРИЛАДИГАН СЦЕНАРИЙЛАРДА:

— мустақиллик йилларида кўлга киритилган, кишиларда шуқронлар туйгуларини ўйтодиган оламшумал ютуқлар, тинчлини ва фаронвонлик йўлидаги сайдъ-ҳаракатлар, эркин демократик жамият барпо этиши учун амалга оширилалётган ислотхолар, ижтимоий-маърифий жабхаларда рўй бераётган улугбов ўзғаршилар;

— миллатимизга хос олижаноблик, шиқоаткорлик, тантилил, бағрингенлик, дўстлик, муруватлилик фазилатлари, шунингдек, чукур тариихий илдизларга эга бўлган қадриятларимиз улуворлиги;

— азалдан ҳалқимиз учун мукаддас бўлмиш оиланинг ҳаётимиз таяни ва суннчи, жамиятимизнинг ҳал қуловчи асосий бўғини эканлиги, мустаҳкам оила ва бахти турмуш аввалимбор, оила курадиган ёшларнинг ақл-заковати, маънавий фазилатларига, оила, жамият оддиги ўз бурини ва маъсулиятини чукур англаб этишига боғлиқлиги, бугунги кунда юртимизда ўш оиласларга кўрсатилаетган ётибор ва танловга тонлини ўз мусаввирликлар, аёл — оила кўргонининг чиройи ва ҷароғони эканлиги;

— маънавий ҳаётимиз юқсалтиришда, жамиятда эзгу инсоний фазилатлари қарор топтиришда, ҳалқимизнинг миллий табиати, урф-одатларига мутлақа зид бўлган ҳар қандай зарарли таъсиirlар, бузунчи ғояларга карши туришда, азалий қадриятларимиз асрар-авайлашда оиланинг мустаҳкам таяни экани, жисмоний ва маънавий жижатдан етук, ўз мусаввирликлар, аёл — оила кўргонининг чиройи ва ҷароғони эканлиги;

— маънавий ҳаётимизни юқсалтиришда, жамиятда эзгу инсоний фазилатлари қарор топтиришда, ҳалқимизнинг миллий табиати, урф-одатларига мутлақа зид бўлган ҳар қандай зарарли таъсиirlар, бузунчи ғояларга карши туришда, азалий қадриятларимиз асрар-авайлашда оиланинг мустаҳкам таяни экани, жисмоний ва маънавий жижатдан етук, ўз мусаввирликлар, аёл — оила кўргонининг чиройи ва ҷароғони эканлиги;

— маънавий ҳаётимизни юқсалтиришда, жамиятда эзгу инсоний фазилатлари қарор топтиришда, ҳалқимизнинг миллий табиати, урф-одатларига мутлақа зид бўлган ҳар қандай зарарли таъсиirlар, бузунчи ғояларга карши туришда, азалий қадриятларимиз асрар-авайлашда оиланинг мустаҳкам таяни экани, жисмоний ва маънавий жижатдан етук, ўз мусаввирликлар, аёл — оила кўргонининг чиройи ва ҷароғони эканлиги;

— маънавий ҳаётимизни юқсалтиришда, жамиятда эзгу инсоний фазилатлари қарор топтиришда, ҳалқимизнинг миллий табиати, урф-одатларига мутлақа зид бўлган ҳар қандай зарарли таъсиirlар, бузунчи ғояларга карши туришда, азалий қадриятларимиз асрар-авайлашда оиланинг мустаҳкам таяни экани, жисмоний ва маънавий жижатдан етук, ўз мусаввирликлар, аёл — оила кўргонининг чиройи ва ҷароғони эканлиги;

— маънавий ҳаётимизни юқсалтиришда, жамиятда эзгу инсоний фазилатлари қарор топтиришда, ҳалқимизнинг миллий табиати, урф-одатларига мутлақа зид бўлган ҳар қандай зарарли таъсиirlар, бузунчи ғояларга карши туришда, азалий қадриятларимиз асрар-авайлашда оиланинг мустаҳкам таяни экани, жисмоний ва маънавий жижатдан етук, ўз мусаввирликлар, аёл — оила кўргонининг чиройи ва ҷароғони эканлиги;

— маънавий ҳаётимизни юқсалтиришда, жамиятда эзгу инсоний фазилатлари қарор топтиришда, ҳалқимизнинг миллий табиати, урф-одатларига мутлақа зид бўлган ҳар қандай зарарли таъсиirlар, бузунчи ғояларга карши туришда, азалий қадриятларимиз асрар-авайлашда оиланинг мустаҳкам таяни экани, жисмоний ва маънавий жижатдан етук, ўз мусаввирликлар, аёл — оила кўргонининг чиройи ва ҷароғони эканлиги;

— маънавий ҳаётимизни юқсалтиришда, жамиятда эзгу инсоний фазилатлари қарор топтиришда, ҳалқимизнинг миллий табиати, урф-одатларига мутлақа зид бўлган ҳар қандай зарарли таъсиirlар, бузунчи ғояларга карши туришда, азалий қадриятларимиз асрар-авайлашда оиланинг мустаҳкам таяни экани, жисмоний ва маънавий жижатдан етук, ўз мусаввирликлар, аёл — оила кўргонининг чиройи ва ҷароғони эканлиги;

— маънавий ҳаётимизни юқсалтиришда, жамиятда эзгу инсоний фазилатлари қарор топтиришда, ҳалқимизнинг миллий табиати, урф-одатларига мутлақа зид бўлган ҳар қандай зарарли таъсиirlар, бузунчи ғояларга карши туришда, азалий қадриятларимиз асрар-авайлашда оиланинг мустаҳкам таяни экани, жисмоний ва маънавий жижатдан етук, ўз мусаввирликлар, аёл — оила кўргонининг чиройи ва ҷароғони эканлиги;

— маънавий ҳаётимизни юқсалтиришда, жамиятда эзгу инсоний фазилатлари қарор топтиришда, ҳалқимизнинг миллий табиати, урф-одатларига мутлақа зид бўлган ҳар қандай зарарли таъсиirlар, бузунчи ғояларга карши туришда, азалий қадриятларимиз асрар-авайлашда оиланинг мустаҳкам таяни экани, жисмоний ва маънавий жижатдан етук, ўз мусаввирликлар, аёл — оила кўргонининг чиройи ва ҷароғони эканлиги;

— маънавий ҳаётимизни юқсалтиришда, жамиятда эзгу инсоний фазилатлари қарор топтиришда, ҳалқимизнинг миллий табиати, урф-одатларига мутлақа зид бўлган ҳар қандай зарарли таъсиirlар, бузунчи ғояларга карши туришда, азалий қадриятларимиз асрар-авайлашда оиланинг мустаҳкам таяни экани, жисмоний ва маънавий жижатдан етук, ўз мусаввирликлар, аёл — оила кўргонининг чиройи ва ҷароғони эканлиги;

— маънавий ҳаётимизни юқсалтиришда, жамиятда эзгу инсоний фазилатлари қарор топтиришда, ҳалқимизнинг миллий табиати, урф-одатларига мутлақа зид бўлган ҳар қандай зарарли таъсиirlар, бузунчи ғояларга карши туришда, азалий қадриятларимиз асрар-авайлашда оиланинг мустаҳкам таяни экани, жисмоний ва маънавий жижатдан етук, ўз мусаввирликлар, аёл — оила кўргонининг чиройи ва ҷароғони эканлиги;

— маънавий ҳаётимизни юқсалтиришда, жамиятда эзгу инсоний фазилатлари қарор топтиришда, ҳалқимизнинг миллий табиати, урф-одатларига мутлақа зид бўлган ҳар қандай зарарли таъсиirlар, бузунчи ғояларга карши туришда, азалий қадриятларимиз асрар-авайлашда оиланинг мустаҳкам таяни экани, жисмоний ва маънавий жижатдан етук, ўз